SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 2

CHAPTER NAME: BUDHIRBALABATISADA

PPT-3

Website: www.odmegroup.org
Email: info@odmps.org
Toll Free: 1800 120 2316
Sishu Vihar, Infocity Road, Patia, Bhubaneswar- 751024

बुद्धिर्बलवती सदा

Expected Learning Outcome

- **सामान्य उद्धेश्य (General Objective):**
  १. नैतिक ज्ञानस्य वुद्धिः ।
  २. वुद्धिर्यस्य वलं तस्य ।

ODM
EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

पूर्वपाठस्य आलोचना –

१. कीदृशी व्याघ्रः नष्टः ?

२. कम् दृष्ट्वा धुर्त्तः श्रृगालः अवदत् ?

३. शृगालः किदृशः आसीत् ?

४. व्याघ्रजम्बुकौ कुत्र ययो ?

चिन्तितवती- जम्बुककृतोत्साहाद् व्याघ्रात् कथं मुच्यताम्? परं प्रत्युत्पन्नमतिः सा जम्बुकमाक्षिपन्त्यङ्गुल्या तर्जयन्त्युवाच-

रे रे धूर्त त्वया दत्तं मह्यं व्याघ्रत्रयं पुरा।
विश्वास्याद्यैकमानीय कथं यासि वदाधुना।।

इत्युक्त्वा धाविता तूर्णं व्याघ्रमारी भयङ्करा।
व्याघ्रोऽपि सहसा नष्टः गलवद्धश्रृगालकः।।

एरां प्रकारेण बुद्धिमती व्याघ्रजाद् भयात् पुनरपि मुक्ताऽभवत्। अत एरा उच्य
बुद्धिर्बलवती तन्वि सर्वकार्येषु सर्वदा।।

प्रकृतिप्रत्ययो : विभाजनम्-

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

पदानि		प्रकृतिः + प्रत्ययः
हन्तव्यः	-	हन् + तव्यत्
मुक्त्वा	-	मुच् + कत्वा
बद्ध्वा	-	बध् + कत्वा
बुद्धिमती	-	बुद्धिमत् + ङीप्
चिन्तितवती	-	चिन्त् + क्तवतु
आनीय	-	आ + नी + ल्यप्
उक्त्वा	-	वच् + क्त्वा
धाविता	-	धाव् + क्त
नष्टः	-	नश् + क्त
मुक्ता	-	मुच् + क्त + टाप्
तन्वी	-	तनु + ङीप्

पर्यायलेखनम्-

पदानि		पर्यायपदानि
ईक्षते	-	दृश्यते
यासि	-	गच्छसि
सत्वरम्	-	शीघ्रम्
उवाच	-	अकथयत्
विश्वास्य	-	समाश्वास्य
तूर्णम्	-	शीघ्रम्
जगाद	-	अकथयत्

सन्धि :विच्छेद: वा-

पदानि		सन्धि-विच्छेद
यत्रास्ते	-	यत्र + आस्ते
वेलाप्यवेला	-	वेला + अपि + अवेला
पुनरायान्तम्	-	पुन: + आयान्तम्
प्रत्युत्पन्नमति:	-	प्रति + उत्पन्नमति:
जम्बुकमाक्षिपन्त्यङ्गुल्या	-	जम्बुकम् + आक्षिपन्ती + अङ्गुल्या
तर्जयन्त्युवाच	-	तर्जयन्ती + उवाच
विश्वास्याद्यैकमानीय	-	विश्वास्य + अद्य + एकम् + आनीय
व्याघ्रोऽपि	-	व्याघ्र: + अपि
पुनरपि	-	पुन: + अपि
मुक्ताऽभवत्	-	मुक्ता + अभवत्
बुद्धिर्बलवती	-	बुद्धि: + बलवती

विपर्ययलेखनम्-

पदानि		विपर्ययपदानि
सम्मुखम्	-	परोक्षम्
पुरा	-	अधुना
यासि	-	आयासि
सत्वरम्	-	चिरम्
बद्ध्वा	-	मुक्त्वा
चल	-	तिष्ठ

गृहकर्म :

पञ्च प्रश्नोत्तरम्, पञ्च सन्धि, पञ्च समासं लिखत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

ODM EDUCATIONAL GROUP